

Pályázati azonosító: ROMA-NEMZ-TAB-20-0129

Pályázó neve: Alsószuhai Roma Nemzetiségi Önkormányzat

A megvalósított projekt megnevezése: Roma nemzetiségi, népismereti, művészeti, hagyományörző és olvasótábor

A projekt megvalósításának helyszíne: Debrecen, Szent Miklós Görögkatolikus Diákotthon és Roma Szakkollégium

A projekt megvalósításának dátuma: 2020. augusztus 10–14.

1. nap 2020. augusztus 10.

A táborozók kísérőikkel Alsószuháról Kazincbarcika és Miskolc érintésével jutottak el Debrecenbe, ahol a Szent Miklós Görögkatolikus Diákotthon és Roma Szakkollégium adott otthont a tábornak.

A táborozók elfoglalták a három- és négyágyas külön zuhanyzós és WC-s szobáikat.

A csendes pihenőt megelőzően igen jó hangulatban hivatalosan is megnyitottuk a táborunkat.

A résztvevők megismerték a napirendet és a táborrendet. Az utóbbi elfogadását aláírásukkal is hitelesítették.

Együttélési szabályaink

„Élni és élni hagyni!”

Szeretettel köszöntünk az alsószuhai ragályi roma fiatalok Roma nemzetiségi, népismereti, művészeti, hagyományörző és olvasótáborában.

Ahhoz, hogy mindenki jól érezze magát, nagymértékben hozzájárul a tábor rendjének betartása.

1. A tábor területét felnőtt tudomása nélkül nem hagyhatod el.
2. Nem egyedül vagy a táborban, másokhoz is alkalmazkodnod kell. Vigyázz magad és társaid testi épségére, egészségére!
3. Rendeltetésszerűen használd a tábori tárgyakat, eszközöket!
4. A nyílt láng használata tilos.
5. Nem fogyaszthatsz tiltott szereket (energiaital, alkohol, cigaretta stb.)!
6. Vigyázz saját és mások értékeire!
7. Becsüld meg a csend értékét, ne hangoskodj!
8. Korunk nagy vívmánya az okostelefon és egyéb elektromos kutyü. Rongálódásáért, elvesztéséért a tábor szervezője nem vállal felelősséget. Bizonyos helyeken (mellékhelyiség, zuhanyzó) használatuk tilos.
9. Segíts nekünk abban, hogy táborunk megőrizsük tisztának, szépnek! Tartsd rendben a szobákat.
10. Az étkezések az étteremben történnek. A szobákban tilos étkezni!
11. A WC-t és a mosdókat rendeltetésszerűen, céljának megfelelően használd!
12. Ha bármilyen rendkívüli eseményt vagy rendellenességet észlelsz, azonnal jelezd a táborvezetőnek!

Köszönjük az együttműködésedet. Érezd jól magad a táborunkban!

Táborvezetőség

Megalakultak a csapatok, akik az együtt töltött napok alatt szellemi vetélkedőkön, ügyességi versenyeken küzdöttek meg egymással a piros szívekért. Piros szíveket egyénileg is szerezhettek a csapattagok a közösségért végzett kiemelkedő tevékenységért, segítségnyújtásért, önzetlenségért stb. A csapatok elkészítették a pontgyűjtőlapokat.

A csapatok:

Borsodi Team: csapatkapitány Váradi Roberto Márk; Ruszó Patrícia, Ruszó Riana, Váradi Dávid;

Kemál gyermekei: csapatkapitány Váradi Norbert; Ruszó Cintia, Váradi Bianka Anasztázia, Váradi Dominik Zoltán;

Szuhai Bond: csapatkapitány Váradi Kristóf; Ruszó Adrián, Szajkó Antónia Piroska, Váradi Amanda

A kissé rövidre sikeredett csendes pihenő után muzsikaszó verte fel a tábor csendjét, és hamarosan kezdetét vette a tánctanulás. Az autentikus roma táncok alaplépéseit a lányoknak Kovács Réka, a fiúknak Ecsedi Dávid tanította meg. Mind a ketten a debreceni Forgórózsa Táncegyüttes kiváló táncosai.

A nagy forróság ellenére a lányok és a fiúk is roppant lelkesen és a táncoktatókra nagyon odafigyelve gyakorolták a lépéseket. Egy rövid páros koreográfiát is elsajátítottak.

A több órás táncoktatás közös tánccal zárult.

Annyira kiizzadtak a táncosaink, hogy vacsora előtt még mindenki lezuhanyozott. Ezután követően rövid sétára indultunk Debrecen Belvárosában.

Megtekintettük a Szent Anna templomot, majd a Csokonai Színház épületét, a Régi Megyeházát, a Csonka templomot.

A vacsorát a Piac utcai McDonald's étteremben költöttük el a fiatalok nagy örömeire. ahol a hosszas beszélgetésnek köszönhetően elég sok időt töltöttünk.

Visszatérve táborhelyünkre kézműves foglalkozáson vettek részt. A fiatalok nagyon örültek a programnak, hiszen kényelmesen ülve készíthették el a fürdőgolyókat Debreceni Beáta szociálpedagógus és kézműves vezetésével. Ezeket a tisztálkodó szereket otthon is kevés anyagi ráfordítással és gyorsan elkészíthetik. Az elkészült fürdőgolyókat a tábor végén magukkal vihették ajándékként a családtagjaiknak.

A foglalkozás végén senkit sem kellett unszolni, hogy lefeküdjön. Annál is inkább, mert a takarodót megelőző megbeszélés során értesültek arról, hogy milyen sűrű program várja őket másnap.

2. nap 2020. augusztus 11.

A szokásos reggeli tevékenységeket – tisztálkodás, öltözködés, reggeli, szobaszemle – követően népismereti foglalkozást tartottunk, ahol a gyerekek a roma nép eredetével ismerkedtek meg. Együtt megnéztük a Ruczuj Szabolcs *A cigányok eredete* című kisfilmjét <https://www.youtube.com/watch?v=XK0JEVfKBMU>

A fiatalok figyelmét az évszázadokon keresztül tartó vándorlás és a cigányok hányatott sorsa keltette fel leginkább. Nagyon megjegyezték, hogy 1415-ben érkeztek a cigányok Erdélybe, az akkori Magyarország területére. A Kemál gyermekei csapat tagjai, aki nagyon szerettek és tudtak rajzolni az egyik szabadfoglalkozás alatt színeseket kérve meg is örökítették.

Nagyon csodálkoztak azon is, hogy milyen sok világhírű művész roma származású. Főleg Charlie Chaplin életútja ragadta meg őket.

A filmművészet egyik legnagyobb alakja Anglia egyik cigánytelepén született. Nagy szegénységben nőtt fel. Ennek tudatában már érthető, hogy filmjei témája miért a szegénység, a megvetettség, a kisebbségérzet, de mindezeket humoros lencsén keresztül láttatja a nézőkkel. Ennek kapcsán a fiatalok beszéltek hasonló jellegű tapasztalataikról, amikor kirekesztettnek érezték magukat. A korosztályuktól eltérő módon nagyon nyíltan és őszintén nyilatkoztak meg. Megdöbbentőek voltak számukra a Holocaustra emlékező képsorok.

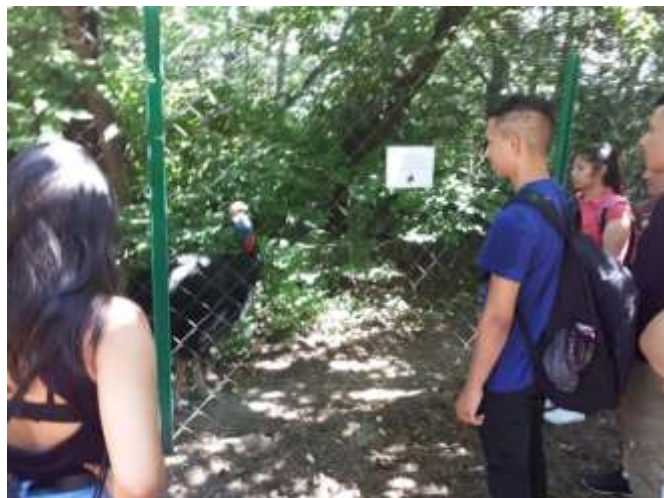
A foglalkozás második részében Ráckevei Anna művészi tolmácsolásában meghallgattuk a *Madarak voltunk* című roma eredetmondát (Indiától Hazáig hangoskönyv/CTMT)

A táborozókkal igyekeztünk megtalálni az eredetmonda valóságtartalmát a látott dokumentumfilm alapján.

A foglalkozást követően villamossal a Nagyerdőre utaztunk, hogy elsőként meglátogassuk a Nagyerdei Kultúrparkot, ami az állatkertnek és a vidámparknak is otthont ad. Jó hangulatú csoportkép készült az állatkert bejáratánál háttérben a Nagyerdei Stadionnal.

Az állatkerti séta alkalmával sok érdekes információt hallottak az állatokról. Erre annál is inkább odafigyeltek, mert tudták, hogy egy vetélkedőn ez is téma lesz.

Az állatkert árnyas fái alatt kincseket (apró cukorkákat) is kereshettek a táborozók. A csapatok az elért eredményeik alapján piros szíveket is kaptak.

A vidámparkban szabadon mozoghattak a gyerekek, és 1200 Ft értékben jegyeket kaptak, hogy azt a játékokat próbálják ki, amelyeket szeretnék.

A kultúrparkot elhagyva még megálltunk a szökőkútnál is.

Az éhség nagy úr, ezért gyors léptekkel közelítettük meg a patinás Régi Vigadó éttermet, hogy elköltsük az ebédünket.

A nagyon finom kétfogásos ebéd után következett a táborozók által nagyon várt – utólag visszatekintve szerintük a legfantasztikusabb – program, a strandolás. Ők is hallottak a káprázatosan felújított debreceni fürdőkomplexumról, új nevén az Aquaticum Strandról. A kánikulában záróráig ott maradtunk. A vacsorát is ott fogyasztottuk el.

Hazaérvén a táborba este vetélkedőt rendeztünk a Nagyerdőről, ahol a csapatok abban mérték össze tudásukat, mire emlékeznek az állatkerttel és az ott látott állatokkal kapcsolatban.

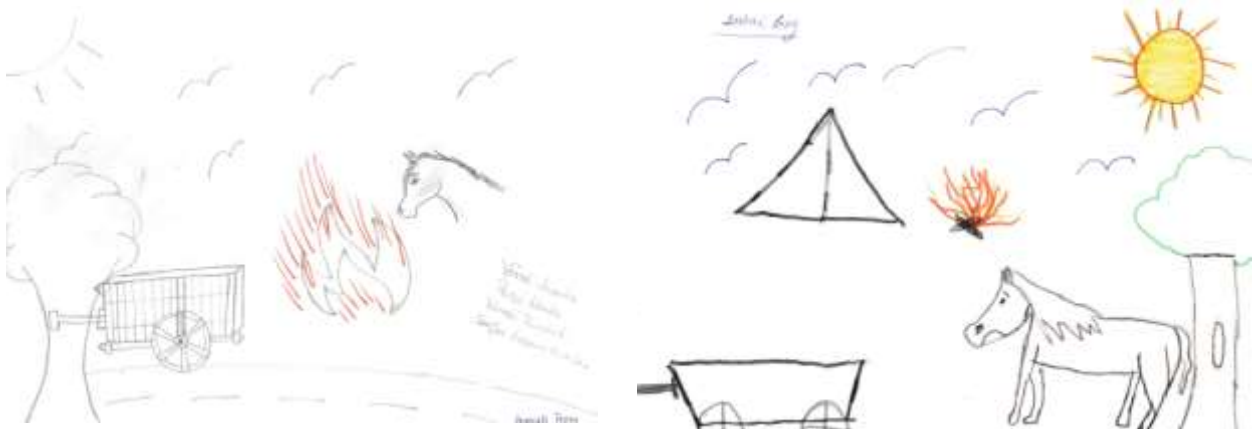
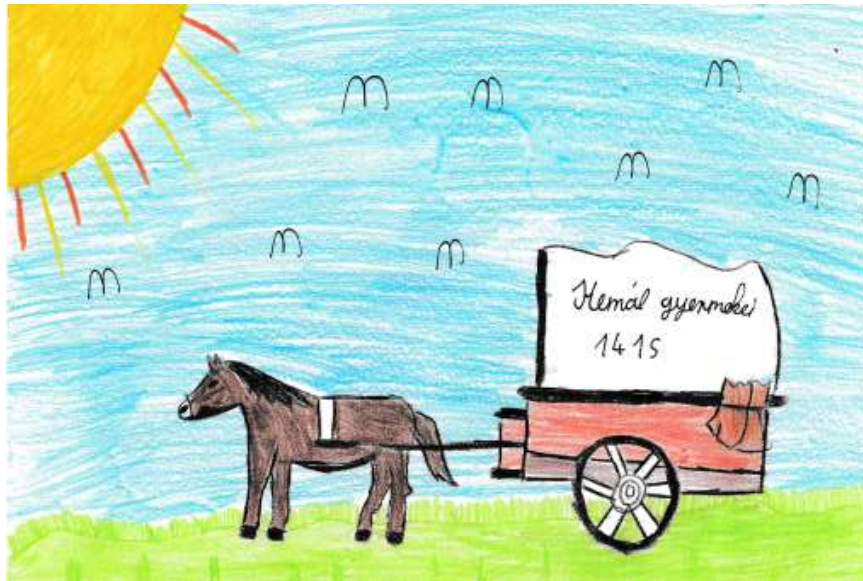

3. nap 2020. augusztus 12.

A bőséges reggeli után roma irodalmi és olvasó foglalkozást tartottunk, amelyen *A nap gyermekei* cigány eredetmondát olvastuk el és dolgoztuk fel. Először követő olvasással ismerkedtünk meg a szöveggel, amit spontán megbeszélés és véleménynyilvánítás követett. Ezután a tartalomra és annak nyelvi megfogalmazására fektettük a hangsúlyt. A mondához minden csapat illusztrációt készített, amit változó sikerrel és kivitelben. Befejezésül szerepenként dramatizáló olvasással hangzott el a szöveg.

Az elkészült alkotások

Gyalog sétáltunk végig a Piac utcán, hogy szakmai idegenvezetők segítségével a táborozók megismerjék Debrecen két nevezetességét: a Református Kollégiumot és a Nagytemplomot. A Református Kollégiumban látták az Oratóriumot, a Nagykönyvtárat, az iskola- és az egyháztörténeti kiállítást, valamint a Nagykönyvtárat.

A Nagytemplom látványa nagyon lenyűgözte a fiatalokat. Olyan fegyelmezetten viselkedtek, annyira érdeklődők volt, kérdéseket is tettek fel az idegenvezetőnek, hogy a hölgy megszólaltatta a templom orgonáját. Sokan videóra is vették.

Befejezésül lifttel felmentek a tornyok közötti átjáróra, és onnan nézhették a panorámát.

A Kossuth téri fotózások után a Hajdúsági étterembe mentünk ebédelni, ahol hatalmas választékból mindenki maga állíthatta össze a menüjét.

A csendes pihenőt követően ismét kézműves foglalkozást tartottunk, ahol Debreceni Beátát jó ismerősként köszöntötték a gyerekek. Bea most a hagyományos roma mesterség, a kötélverés rejtjelmeibe vezette be a résztvevőket, bár kissé modernizált formában. A fiatalok nagy örömeire karkötőket készítettek.

A kézműves foglalkozás után, mint ahogy minden szabadidőben előkerült Norbi gitárja, Adrián dobja, és nagy zenélésbe, dalolásba kezdett a mindig jókedvű társaság. Tartott ez mindaddig, amíg megérkeztek a vendégeink, a Hodászi Görögkatolikus Egyházközség által működtetett Hagyományok Háza és Tanoda munkatársai: Jónás Ernőné Rézműves Jácinta és Kósa Anita. Csatlakozott hozzájuk házigazdánk, Rózsahegyiné Juhász Éva, a diákotthon vezetője. A foglalkozás témái: a roma néphagyomány, a hagyományörzés, a nép- és nyelvismeret volt.

A fiatalok nagy érdeklődéssel hallgatták Éva néni beszámolóját, hogy mi mindent nyújtanak a roma szakkollégistáknak az ingyenes nyelvtanulási lehetőségtől kezdve az egyetemi tanulmányokat segítő mentoráláson keresztül az egész tanévre járó havi ösztöndíjig és diákotthoni elhelyezésig.

Arra bízta a roma fiatalokat, hogy tanuljanak, és jelentkezzenek a roma szakkollégiumok valamelyikébe.

Az elhangzottakat Jácinta saját élettörténetének elmesélésével támasztotta alá, aki így fogalmazott: „a cigányság egyetlen útja a felemelkedésre a tanulás”. Ő jelenleg egyetemi szakdolgozatát írja úgy, hogy amikor férjhez ment csak a 4. osztályt végezte el. A gyereke szájtaátva hallgatták elbeszélését, és nagyon sok kérdést tettek fel neki. Ennél többet már csak a Hodászon élő roma hagyományokról.

Nagyon érdekelte a fiatalokat a roma nyelv néhány alapkifejezése, hiszen egyikük sem beszél semmilyen romani nyelvet, sőt már a szüleik sem. Jácinta roma nyelven énekelt is a jelenlévők nagy örömeire.

Teltek a percek, sőt órák, de a beszélgetés nem lankadt. A végén előkerültek a házi hangszerek és közös énekléssel zárult a foglalkozás.

Vacsora után roma táncházzal zártuk a napot, ahol a táncoktatáson tanultakon kívül Jácinta is tanított néhány táncmotívumot. Zenei aláfestésben sem volt hiány.

4. nap 2020. augusztus 13.

A szokásos reggeli programok után a nap első foglalkozása a roma nyelv alapjairól szólt.

Sajnos meghívott nyelvtanárunk elkapta a koronavírust, ezért házi karanténba kényszerült. Így a modernkor vívmányaihoz kellett fordulnunk.

A romani nyelv utáni érdeklődésük már alapból megvolt a fiatalokna. Ezt az érdeklődést csak tovább fokozta a Rézműves Jácintával való találkozás, és az, hogy ő tudja használni az anyanyelvét, és elmondása szerint a környezetével is azon kommunikál, bár tökéletesen és nagyon választékosan beszélt a magyar nyelvet is.

Érdekességként elsőként megnéztük a YouTube-on a *10 cigány szó, ami beépült a magyar nyelvhasználatba* című filmet. Nagyon élvezték a táborozók.

A magyar nyelvbe beépült cigány szavak:

10. shej – csaj – lány, chavo – csávó – fiú
9. lóvé – pénz,
8. sovel – szovel – alszik
7. bul – bula – popsi, fenék
6. dilo – dilis – bolond
5. duma del – dumál – beszél
4. vurdon – verda – kocsi
3. chorro – csóró – szegény
2. kher – kéro – ház
1. sher – séró – haj (fej)

Roppant nagy sikert aratott a kezdő nyelvtanulók körében a lovári nyelv tanulását segítő humoros, éppen ezért a figyelmet állandóan ébren tartó sorozat, a *Bátyja tudja*, amelynek első két részét dolgoztuk fel közösen.

Az 1. rész – Roma vagyok – ezt tanulták meg a táborlakók:

me som/sim	én vagyok
tus an	te vagy
voj si	ő van
ame sam	mi vagyunk
tume san	ti vagytok
von si	ők vannak

A 2. rész címe *Hogyan köszönjük romául?*

Ezeket a kifejezéseket tanulták meg:

Szerencsés reggelt! *Baxtali detehara!*

Jó reggelt! *Lashi detehara!*

Jó napot! *Lasho dyes!*

Jó napot neked is! *Lashoj vi tuke!*

Köszönöm! *Najis!*

Jó estét! *Lashi ratyi!*

Adjon az Isten jó éjszakát! *Te del o Del lashi ratyi*

A nyelvórák után kötetlen időtöltésre volt alkalmuk a táborlakóknak, akik szobáikba vonultak egy kis baráti, barátnői beszélgetésre. Ebéd előtt még várt rájuk egy irodalmi olvasó foglalkozás, ahol a *Legenda a hegedűről* roma mesét olvastuk és dolgoztuk fel.

A fokozatosság elvét betartva most már önállóan, néma olvasással ismerték meg a szöveget. Utána a csapattagok megoszthatták egymással a véleményüket az olvasottakról, megbeszélhették, ha valaki valamit nem értett pontosan. Ez fontos lépés volt a szöveg értelmezéséhez és a feladatok megoldásához, amit kooperatív technikával végeztek el. A lényegkiemelés mellett az ok-okozati összefüggéseket is fel kellett feltárniuk. A csapatok sok piros szívet szereztek az ellenőrzés során. Befejezésül dramatikus felolvasással adták elő a szöveget, amiből megtudhatták, hogy honnan is származik, és miért tölt be olyan fontos szerepet a hegedű és a hegedűs a romák életében.

A Hajdúsági étteremben elköltött önmaguk által összeállított ebéd után a nagy forróságban nagyon örültek a gyerekek, hogy elhúzódhattak a hűvös szobáikba zuhanyozni és egy kis csendes pihenőre, amit csak a halk zene tört meg.

Délután nagyon várták és nagy szeretettel fogadták Debreceni Beátát, aki most a nemezelés technikájával ismertette meg őket. Bár az eredeti elképzelés egy nemezlabda elkészítése volt, de a lányok és fiúk kérésére most is karkötő készült. Végtelen türelemmel készítették az igen időigényes nemez karkötőket. Volt, aki többet is, hogy elvihesse ajándékba.

A foglalkozás után közkívánatra pizzát rendeltünk az egyik legjobb debreceni pizzasütőtől. A vacsorához többen átöltöztet. A napi többszöri ruhacsere egyébként is nagyon jellemző volt a lányokra. Az estét zenéléssel, beszélgetéssel, tévénézéssel töltötték.

5. nap 2020.

A táborozók
A

állapotban
A délelőtti
gyerekek
rendeztünk,
Arról is
rövid idő
Református
szólt.
és este 9
és dolgoztak.

augusztus 14.

nagy bánatára felvirradt a tábor utolsó napja.
szobaszemlét összekapcsoltuk a
csomagolással. Igyekeztünk a szobákat olyan
hagyni, ahogyan elfoglaltuk.
folyamán – mivel sok mindent megtudtak a
Debrecenről – a városról egy rövid vetélkedőt
amikor még gyarapíthatták a piros szíveket.
számot adhattak, hogy mennyit fejlődött e
alatt a szövegértésük. A szöveg a 18. századi
Kollégium diákjainak egy iskolai napjáról
Ámulva olvasták, hogy hajnal 3 órakor keltek,
órákor feküdtek le. Közben tanulta, imádkoztak

Eljött a táborzárás ideje. A fiatalok csapatonként közösen fogalmazhassák meg élményeiket, amelyet egy lapra írtak le.

Mindenki nagy izgalommal várta az ünnepélyes eredményhirdetést, amire már valamennyien az utazáshoz ruhában jelent meg. Minden csapattag oklevelet és ajándécsomagot vehetett át: jegyzetfüzeteket, okostelefon használatát segítő tollat. Ebéd után pedig a közeli Nagyállomásra sétáltunk a vonaunkhoz.

I. helyezett csapat: Kemál gyermekei

II. helyezett csapat: Szuhai Bond

III. helyezett csapat: Borsodi Team

A tábor értékelése, ahogy a táborozó fiatalok látták

Kémiát
gyermeknei

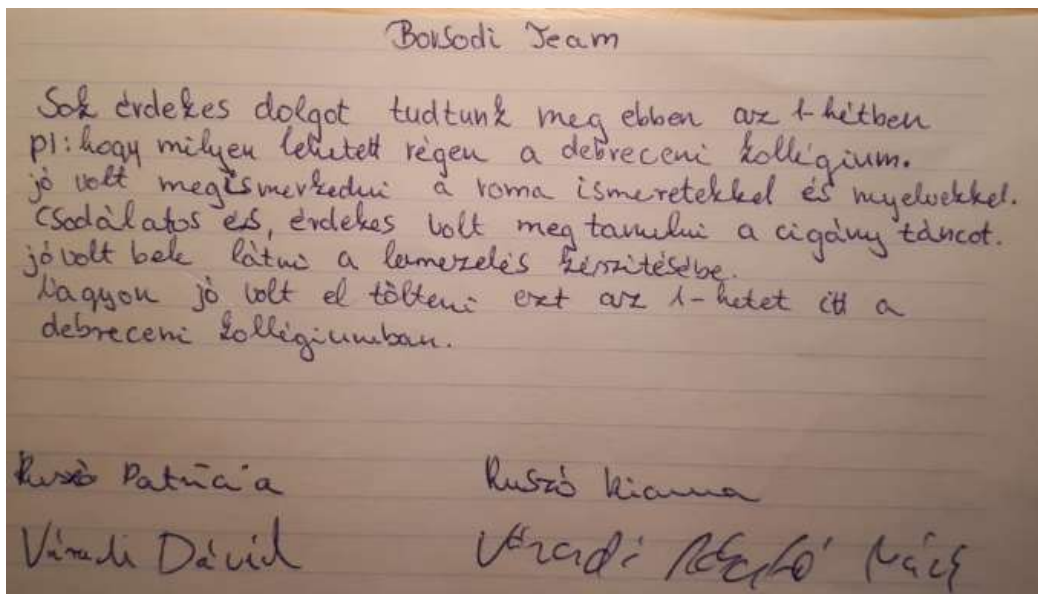
A tábori élményeink során nagyon sok dolgot tanultunk pl. a roma kultúrából a cigánytánc tanulását és a roma nyelv alap kifejezéseit, ami nagyon érdekes és hasznos volt számunkra, a kézműves foglalkozáson lemezelés és furdógolyó készítését nagyon élveztük. A his Debreceni turánkon meglátogattuk a Debreceni nagy templomot és a Református is kollégiumot ahol sok híres ember megfordult pl. Kossuth Lajos, Arany János és Bokorai Vitéz Mihály.

A Debreceni nagy templomba olyan élménybe vettünk részt több mint 30 méteren a nagy templom padlásán fellett járhatunk és ez mindenkinél egy élmény volt, egy his turán folyamatosan rá pillanthatunk a Bokorai színházat és a Góthia templomot meg pillanthatunk.

Rusó Cintia, Vörösi Dávid Vörösi Dávid Vörösi Dominik Koltár

Szuhai band

Cigány táncoltunk amit két fiatal tanított nekünk. Meg látogathattuk a Debreceni nagy templomot ami gyönyörű volt. Megszólaltatták nekünk az orgonát. felmergettünk a tetejére ahol gyönyörű a kilátás. Cigány nyelvet tanulhattunk ami érdekes az, egyben jó volt hallgatni aki tanította nekünk. Énekelünk, táncoltunk nevetünk. Tanulmányozhattuk a cigány életet. Hogyan hovából Európába telepedtek le. Sétáltunk ahol sok épület mellett mentünk el ami gyönyörűek voltak. Feladatokat csináltunk a cigányokról, szöveges feladatokat.

A tábor értékelése, ahogy a táborvezető látta

Szemmel látható volt, hogy a táborozó fiatalok és felnőtt kísérőik jól érezték magukat a táborban. Rengeteg élménnyel gazdagodtak. A fiatalok közül senki sem volt még táborban, sőt a többségük a szüleiktől is most szakadtak el először több napra. Kezdetben nem volt könnyű alkalmazkodniuk a diákotthon szigorú szabályaihoz, de ezt az akadályt is jól vették.

A foglalkozásokon és programokon nagy érdeklődéssel vettek részt, és mindegyik igen jó hangulatban zajlott. Mindeközben erősödött nemzetiségi öntudatuk. Nemcsak a foglalkozások, a közös programok formálták személyiségüket, hanem sokat beszélgettek, sőt együtt is zenéltek, énekeltek a roma szakkollégistákkal – főiskolásokkal, egyetemistákkal – akik követendő példát mutattak számukra. A tábor nagy eredményének könyvelhetjük el, hogy többen, akik még pályaválasztás előtt állnak, elgondolkodtak azon, hogy továbbtanulnak.

Széplaki Erzsébet, táborvezető
pedagógus, oktatási szakértő,
szaktanácsadó a tehetségnevelésben

